

สังคมวิทยาชุมชน

รองศาสตราจารย์บุญเดิม พันรอบ

ชุมชนในฐานะเป็นเจ้าของบ้านมี

บทบาทสำคัญในการท่องเที่ยวมาก

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ชุมชน(Community) หมายถึง กลุ่มคนที่มา

อยู่รวมกัน มีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน ทำ

ให้คนเหล่านี้มีความสนใจร่วมกันในทุกด้าน

ไม่เฉพาะด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น ทำให้เกิด

ความรู้สึกร่วมกัน ความรู้สึกเป็นกลุ่มหรือ

สังคมกว้างขวางมากพอที่จะครอบคลุมไป

ถึงชีวิตความเป็นอยู่ของคนพวกเดียวกันนี้

ชุมชนเป็นการรวมตัวของคนที่รวมกันเข้า

เป็นกลุ่ม ตั้งแต่กลุ่มขนาดเล็กคือหมู่บ้านซึ่ง เป็นสังคมชนบท ไปจนถึงชุมชนขนาดใหญ่ แบบสังคมเมืองหรือประเทศชาติ

ตารางแสดงประวัติศาสตร์และการทำนายประชากรในโลก หน่วย
เป็นล้าน

ภูมิภาค	1750	1800	1850	1900	1950	1999	2008	2050	2150
โลก	791	978	1,262	1,650	2,521	5,978	6,707	8,909	9,746
แอฟริกา	106	107	111	133	221	767	973	1,766	2,308
เอเชีย	502	635	809	947	1,402	3,634	4,054	5,268	5,561
ยุโรป	163	203	276	408	547	729	732	628	517
ลาติน อเมริกาและ แคริบเบียน	16	24	38	74	167	511	577	809	912
อเมริกา เหนือ	2	7	26	82	172	307	337	392	398
ภาคพื้น มหาสมุทร	2	2	2	6	13	30	34	46	51

ตารางแสดงประวัติและการทำนายร้อยละประชากรในภูมิภาคต่าง

ภูมิภาค	1750	1800	1850	1900	1950	1999	2008	2050	2150
โลก	100	100	100	100	100	100	100	100	100
แอฟริกา	13.4	10.9	8.8	8.1	8.8	12.8	14.5	19.8	23.7
เอเชีย	63.5	64.9	64.1	57.4	55.6	60.8	60.4	59.1	57.1
ยุโรป	20.6	20.8	21.9	24.7	21.7	12.2	10.9	7.0	5.3
ลาติน อเมริกาและ แคริบเบียน	2.0	2.5	3.0	4.5	6.6	8.5	8.6	9.1	9.4

อเมริกาเหนือ	0.3	0.7	2.1	5.0	6.8	5.1	5.0	4.4	4.1
ภาคพื้นมหาสมุทร	0.3	0.2	0.2	0.4	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5

<http://www.mapsofworld.com> เข้าถึงได้เมื่อ

วันที่ 27 เดือนมีนาคม 2552

อีกความหมายหนึ่ง ชุมชนคือกลุ่มคนที่อยู่รวมกันในอาณาบริเวณและเป็นกลุ่มเล็กที่สุดที่สามารถจะดำรงชีวิตทางสังคมในด้านต่าง ๆ ทั้งหมด การพิจารณาศึกษาชุมชนจะต้องคำนึงถึงปัจจัยทางกายภาพ เช่น ลักษณะภูมิศาสตร์ และปัจจัยทางสังคมไปด้วยเพื่อให้คำนิยามคำว่าชุมชนสมบูรณ์ขึ้น คำจำกัดความคำว่าชุมชนจะต้องคำนึงถึงลักษณะสำคัญ 2 ประการคือ

1.สมาชิกภายในชุมชนต้องมี

ประสบการณ์ร่วมกัน มีกิจกรรมร่วมกันเพื่อ

ทำเรือนแรม (Homestay) มีประเพณี
 ร่วมกันสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิง
 วัฒนธรรม เป็นต้น จะต้องเป็น
 ประสพการณ์และกิจกรรมที่มีความสำคัญ
 ต่อคนในสังคม สำหรับเป็นสัญลักษณ์
 ร่วมกันในชุมชน

2.คนในชุมชนมีความรู้สึกว่าเป็นพวก
 เดียวกันเป็นชุมชนเข้มแข็ง (Active
 community) สามารถดำรงกิจกรรมด้าน
 การท่องเที่ยวได้ยั่งยืน เศรษฐกิจพอเพียง
 สามารถดำรงอยู่ได้ในฤดูกาลที่ไม่มีการ
 ท่องเที่ยว ความรู้สึกร่วมกันนี้ทำให้มีความรู้สึก
 ว่าตนเองแตกต่างกับคนอื่นในฐานะเป็น

เจ้าของบ้านผู้รับนักท่องเที่ยวผู้เป็นแขกมา
เยี่ยมเยือน

คนในชุมชนต้องใช้ชีวิตส่วนใหญ่ภายใน
ชุมชนเป็นระยะเวลาตั้งถิ่นฐาน 5 ปีหรือ
มากกว่า 5 ปี มีความรู้สึกเป็นญาติพี่น้อง
ร่วมกันกับคนในชุมชน เพื่อทำให้เกิดหรือ
สร้างความร่วมมือในชุมชนสำหรับทำ
กิจกรรมการท่องเที่ยว

การศึกษาชุมชนด้านการท่องเที่ยวต้อง
คำนึงถึงปัจจัยสำคัญ 2 ประการคือ

1. ปัจจัยด้านกายภาพ เป็นปัจจัย
ภายนอกที่นักท่องเที่ยวเห็นได้ เช่น การตั้ง
ถิ่นฐาน การใช้ที่ดิน การปลูกบ้าน ระบบ

พิธีกรรมในชุมชน เป็นการท่องเที่ยวเชิง
 สังคม ในรูปการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรม
 เช่น ผลิตภัณฑ์พื้นเมือง สีน้าหนึ่ง
 ผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล เครื่องจักสาน ผ้าไหม
 โดยทั่วไปสังคมวิทยาการท่องเที่ยวแบ่ง
 ชุมชนเป็นชุมชนชนบทและชุมชนเมือง
 ด้วยการกำหนดลักษณะชุมชนตามปัจจัย
 สำคัญคือ

1.ขนาดประชากร (Size) หมายถึง
 จำนวนประชากรในชุมชน ในชนบท
 ประชากรในชนบทมีขนาดประชากรต่ำกว่า
 2,500 คน ส่วนประชากรในชุมชนเมืองมี
 ประชากรมากกว่า 2,500 คน ในชุมชน

ชนบทที่มีประชากรน้อยจะทำให้
นักท่องเที่ยวได้ไปพักผ่อนเป็นการท่องเที่ยว
เชิงนิเวศใกล้ชิดกับธรรมชาติ ส่วนชุมชน
เมืองที่มีประชากรมาก นักท่องเที่ยวอาจได้
พบปะผู้คนในเมืองจำนวนมากกว่าชนบท

2.ขอบเขตชุมชน หมายถึงขอบเขต
ทางการปกครอง เขตทางวัฒนธรรม หรือ
เขตภูมิศาสตร์ ทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจ
วัฒนธรรมของชุมชนแต่ละเขต ที่มีลักษณะ
แตกต่างกันตามเขตภูมิศาสตร์ เขต
วัฒนธรรมหรือเขตการปกครอง เช่น ชุมชน
เขตหนาวมีวัฒนธรรมต่างกับชุมชนเขต
ร้อน นักท่องเที่ยวจะต้องเตรียมตัวเดินทาง

อย่างไร ในเขตชุมชนชนบทนักท่องเที่ยว
จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบในชุมชนที่
ต่างกับเมือง

3.หน้าที่หรือความสำคัญ (Function)
ของชุมชนในสังคม ทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจ
จุดมุ่งหมายของการเดินทางไปท่องเที่ยว
เช่น หน้าที่ของชุมชนชนบทคือผลิตอาหาร
ให้กับสังคมเมือง นักท่องเที่ยวจะได้เดิน
ทางเข้าไปดูการผลิตอาหารขั้นต้น
(Primary production) หรืออาจเข้าไปใช้
ชีวิตร่วมกับชุมชนชนบทในการดำรงชีวิตที่
เกี่ยวข้องกับการผลิตอาหารตั้งแต่การ
คัดเลือกพันธุ์ข้าว การหว่านเมล็ดพันธุ์ การ

ไถหว่าน ปักดำ การบำรุงรักษา การเก็บเกี่ยว
 จนถึงการแปรรูปข้าวขั้นต้น เช่น การสีข้าว
 ในโรงสีชุมชน จนถึงส่งข้าวสารให้กับ
 ชุมชนเมืองที่มีหน้าที่แปรรูปข้าวให้เป็น
 อาหารสำเร็จรูปให้กับผู้บริโภคโดยตรง
 ภายในประเทศ หรือส่งออกข้าวกระป๋องไป
 ต่างประเทศ หน้าที่ชุมชนขนาดใหญ่ เช่น
 เอเชียมีความสำคัญเป็นแหล่งกำเนิดศาสนา
 มากที่สุด เป็นภูมิปัญญาตะวันออก ยุโรปมี
 ความสำคัญด้านบทบาทเป็นผู้นำเศรษฐกิจ
 เหมือนอเมริกาเหนือ เป็นชุมชนที่
 สร้างสรรค์วัฒนธรรมศาสนาคริสต์มาก
 ที่สุด แอฟริกามีบทบาทด้านเป็นแหล่ง

อนุรักษ์พืชพรรณสัตว์ประจำถิ่น อเมริกาใต้
มีบทบาทด้านการอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติ ออสเตรเลียและ
ภาคพื้นมหาสมุทรมีบทบาทด้านการจัดการ
ท่องเที่ยวยั่งยืน ภูมิภาคใหม่แอนตาร์กติกา
และแอนตาร์กติกา มีบทบาทด้านการ
ศึกษาวิจัยการเปลี่ยนแปลงสภาพของโลก
เป็นต้น

4.การจัดองค์การสังคม (Social
organization) หมายถึงการจัดระบบ
ความสัมพันธ์ภายในชุมชน ในเขตชนบท
ระบบองค์การเป็นแบบรูปนัย (Informal
organization) เป็นระบบที่เน้น

ความสัมพันธ์ทางสังคมแบบปฐมภูมิ
 (Primary relation) เช่น ระบบ
 ความสัมพันธ์ในครอบครัว เมื่อ
 นักท่องเที่ยวได้เข้าไปใช้ชีวิตในชุมชน
 ชนบทจะทำให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่าง
 พ่อ แม่ ลูก ระหว่างครูนักเรียน พระกับ
 ชาวบ้านตามหลักบ้าน วัด โรงเรียนหรือ
 หลัก บวร เป็นความสัมพันธ์ในระบบ
 องค์การที่แตกต่างกับองค์การทุติยภูมิ
 (Secondary organization) เช่น ระบบการ
 ทำงานของรัฐบาล ศาลยุติธรรม ระบบ
 รัฐสภา ตลาดหุ้น ระบบการศึกษาขนาด
 ใหญ่ใหญ่ในมหาวิทยาลัยที่แตกต่างกับ

โรงเรียนขนาดเล็กในชนบท เป็นสิ่งที่
 นักท่องเที่ยวจะได้เข้าไปสัมผัสในชุมชนที่มี
 การจัดระบบองค์การที่ได้รับอิทธิพลจาก
 ประเพณี ภูมิศาสตร์ วัฒนธรรมและสังคม
 ในเขตเมืองและชนบท บทบาทขององค์การ
 ทางสังคมยุคโลกาภิวัตน์เช่น สหประชาชาติ
 ยูเนสโก อาเซียน ยูโร เอเปค อาฟตา นาฟตา
 ลาฟตา กลุ่ม G 7 เป็นต้น

สังคมวิทยาเมืองและสังคมวิทยาการ
 ท่องเที่ยวแบ่งชุมชนออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การเดินทางและการท่องเที่ยวใน
 ชุมชนชนบทหรือชุมชนดั้งเดิม เป็นชุมชน
 ขนาดเล็กมีการใช้ที่ดิน (Land use)

คล้ายคลึงกันไม่แตกต่างกันหลากหลายใน
 สังคมไทยมีชุมชนประเภทหมู่บ้านประมาณ
 50,000 หมู่บ้าน แบ่งเป็นหมู่บ้านดังต่อไปนี้
 ประเภทแรก หมู่บ้านโดดเดี่ยว
 (Isolated village) เป็นหมู่บ้านพวกสังคม
 ขนาดเล็ก เช่น หมู่บ้านชุมชนดั้งเดิม สังคม
 ลำสัตว์ สังคมเก็บของป่า หรือชุมชนขนาด
 เล็กในเขตบริเวณชายขอบ (Marginal) ใน
 ประเทศไทยมีชุมชนหมู่บ้านโดดเดี่ยว
 ประมาณร้อยละ 15 มีการใช้ที่ดิน 2 ประเภท
 คือ

ประเภทแรก การใช้ที่ดินสำหรับที่อยู่
 อาศัย (Residential area) สำหรับปลูกบ้าน

นักท่องเที่ยวอาจเข้าพักอาศัยเรียนรู้

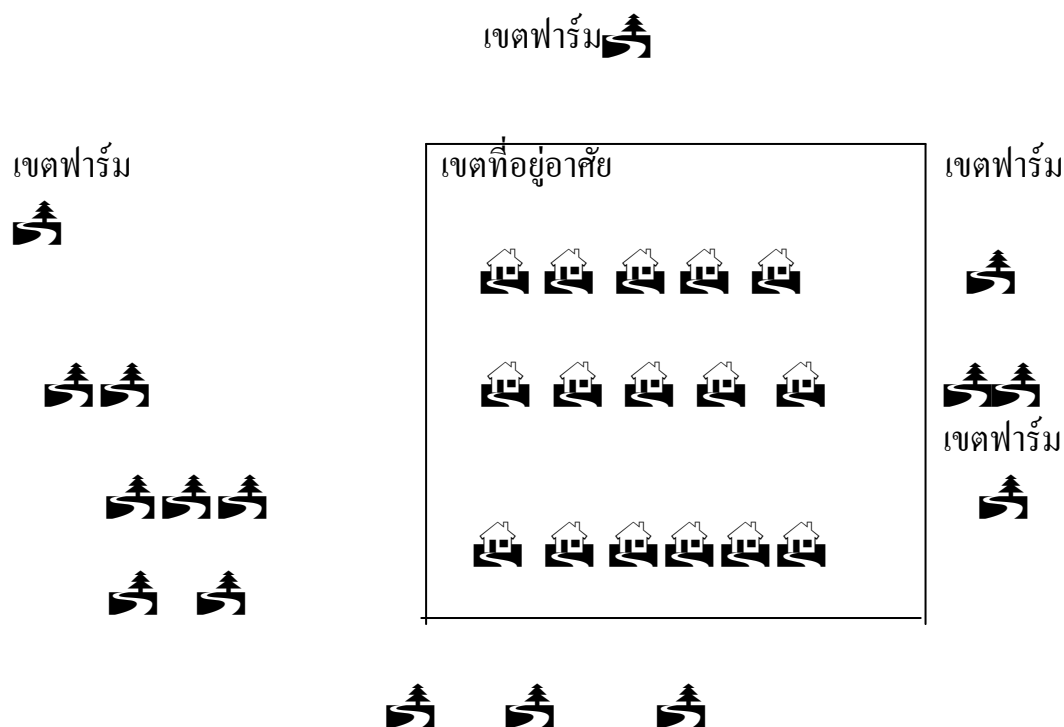
ดำรงชีวิตร่วมกันคนในชุมชนเพื่อเข้าทำ

กิจกรรมต่าง ๆ ในบ้านร่วมกับคนในบ้าน

ประการที่สอง การใช้ที่ดินสำหรับทำนา
หรือทำฟาร์ม (Farm area) เป็นเขตสีเขียว
(Green zone) อยู่รอบนอกหมู่บ้านดัง

แผนภูมิ

แผนภูมิแสดงรูปแบบการใช้ที่ดินหมู่บ้านโดดเดี่ยว

ประการที่สอง หมู่บ้านแบบกระจุก
(Cluster village) เป็นหมู่บ้านที่มีการใช้
ที่ดิน 3 แบบคือ

ประการแรก การใช้ที่ดินเป็นที่อยู่อาศัย

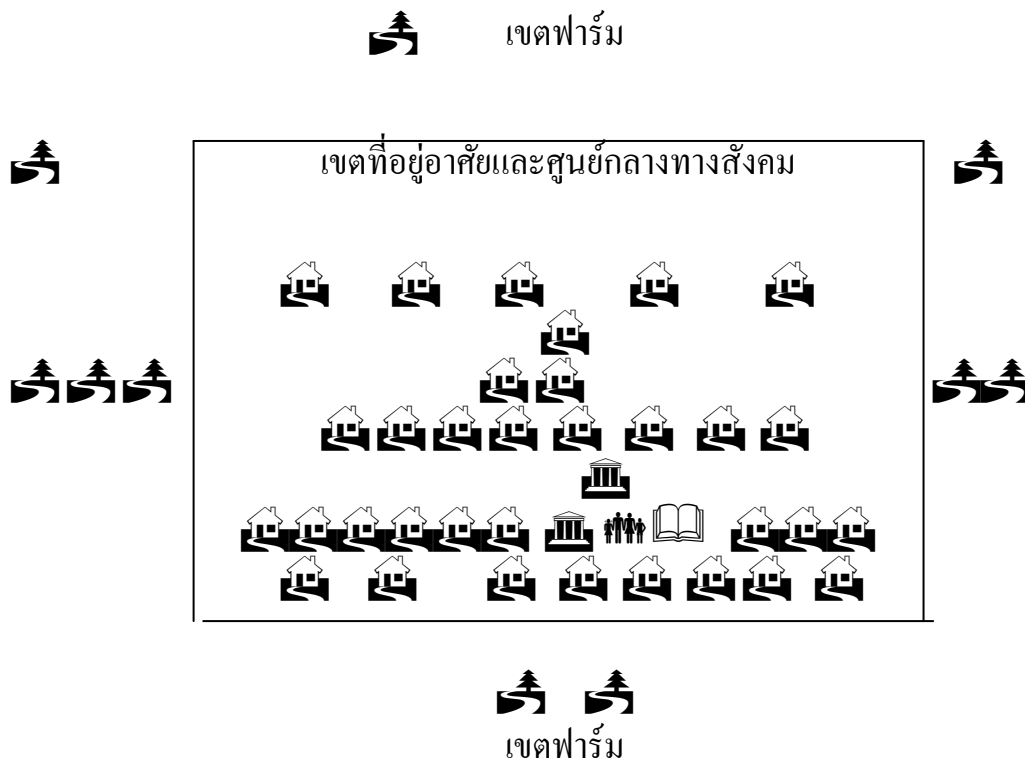
ประการที่สอง การใช้ที่ดินเป็นเขต

ศูนย์กลางทางสังคม(Social center) เช่น
ตลาด โรงเรียน สถานที่ราชการและวัด

ประการที่สาม การใช้ที่ดินเป็นเขต

ทำนา

แผนภูมิแสดงรูปแบบการใช้ที่ดินแบบหมู่บ้านแบบกระจุก

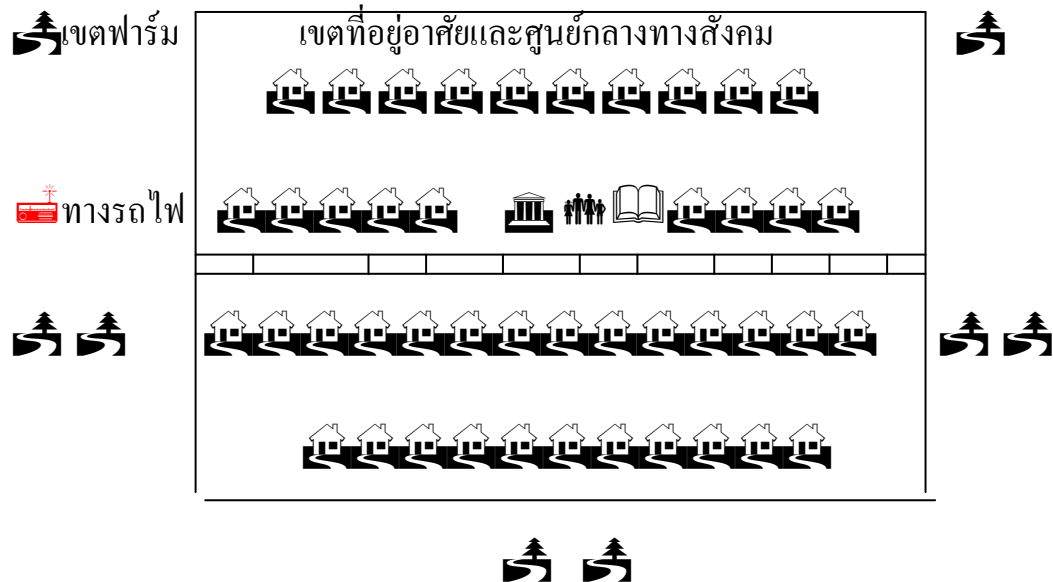

หมู่บ้านแบบกระจุกและหมู่บ้านแบบ
เรียงขนานเป็นหมู่บ้านที่มีประวัติการตั้ง
ชุมชนท้องถิ่นยาวนานกว่าหมู่บ้านแบบโดด
เดี่ยว ซึ่งมักเป็นหมู่บ้านเกิดใหม่ ในประเทศ
ไทยมีหมู่บ้านแบบกระจุกและหมู่บ้านเรียง
ขนานประมาณร้อยละ 85 หมู่บ้านแบบ
กระจุกมักมีการยอมรับการกลายเป็น

สมัยใหม่ (Modernization) ไปได้มากที่สุด
เนื่องจากลักษณะภูมิศาสตร์สามารถสร้าง
ระบบสาธารณูปโภคโดยเฉพาะระบบถนน
ได้ง่ายและใช้ต้นทุนการสร้างถนนได้ถูกกว่า
หมู่บ้านแบบอื่น เมื่อเปรียบเทียบกับหมู่บ้าน
แบบเรียงขนาน ส่วนหมู่บ้านแบบโดดเดี่ยว
มีการยอมรับการกลายเป็นสมัยใหม่น้อย
ที่สุด เป็นหมู่บ้านที่พยายามพึ่งตนเองและ
ต่อต้านเทคโนโลยีสมัยใหม่

แผนภูมิที่ 22 แสดงรูปแบบการใช้ที่ดินแบบหมู่บ้านเรียงขนาน

เขตฟาร์ม

หมู่บ้านเรียงขนาน

พิธีกรรมของหมู่บ้านในVanuatu

ประการที่สาม หมู่บ้านเรียงขนาน (Line village) หมู่บ้านแบบกระจุกและหมู่บ้านแบบเรียงขนานไปตามคลองหรือทางรถไฟ

เป็นหมู่บ้านเก่าที่ตั้งถิ่นฐานมานาน
 นักท่องเที่ยวอาจเข้าเยี่ยมชมประวัติศาสตร์
 ท้องถิ่น สอบถามพูดคุยกับชาวบ้านเรื่องการ
 ดำรงชีวิตประเพณีวัฒนธรรมที่ผ่านมา
 เนื่องจากเป็นหมู่บ้านเก่ากว่าหมู่บ้านแบบ
 โดดเดี่ยว ทำให้หมู่บ้านแบบกระจุกและ
 หมู่บ้านแบบเรียงขนานมีสาธารณูปโภค
 มากกว่า ทำให้นักท่องเที่ยวมีเครื่องมือ
 สื่อสารคมนาคมมากกว่าหมู่บ้านแบบโดด
 เดี่ยว นักท่องเที่ยวอาจเข้าร่วมประเพณี
 ทำบุญ ตักบาตร ประเพณีต่าง ๆ เป็นการ
 ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้มากกว่าหมู่บ้าน
 โดดเดี่ยว

ชุมชนชนบทเป็นชุมชนที่เป็นการ
 ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติหรือการท่องเที่ยว
 เชิงนิเวศ ทำให้นักท่องเที่ยวได้เข้าถึง
 ธรรมชาติ เข้าถึงชุมชนที่เป็นการผลิต
 โดยตรง ทำให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาข้อมูล
 การผลิตวัตถุดิบ เป็นการท่องเที่ยวเชิง
 อนุรักษ์ นักท่องเที่ยวจะมีโอกาสเรียนรู้ภูมิ
 ปัญญาพื้นบ้าน ใช้ชีวิตร่วมกับคนในชุมชน
 เรียนรู้วิถีชีวิตแบบดั้งเดิม จนทำให้เข้าใจวิถี
 ชีวิตที่แท้จริง อันจะนำไปสู่ความเข้าใจและ
 ความร่วมมือระดับสูงต่อไป เพื่อทำให้เกิด
 การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

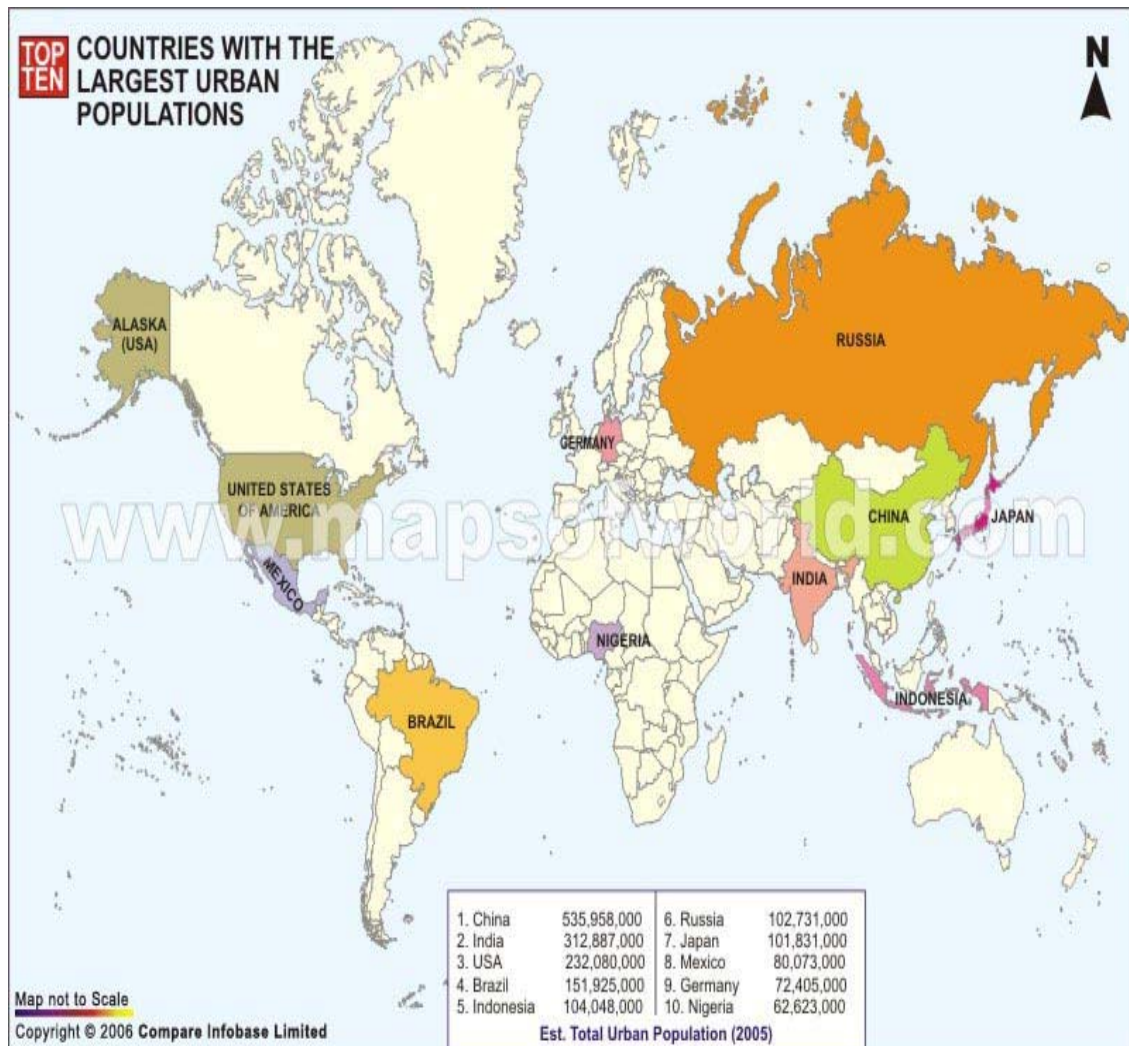
ตารางแสดงประเทศ 10 อันดับที่มีประชากรเมืองมากที่สุด

ประเทศ	การคาดคะเนประชากรในปี ค.ศ.2005
--------	--------------------------------

จีน	535,958,000
อินเดีย	312,887,000
สหรัฐอเมริกา	232,080,000
บราซิล	151,925,000
อินโดนีเซีย	104,048,000
รัสเซีย	102,731,000
ญี่ปุ่น	101,831,000
เม็กซิโก	80,073,000
เยอรมัน	72,405,000
ไนจีเรีย	62,623,000

<http://www.mapsofworld.com> เข้าถึงได้เมื่อ

วันที่ 27 เดือนมีนาคม 2552

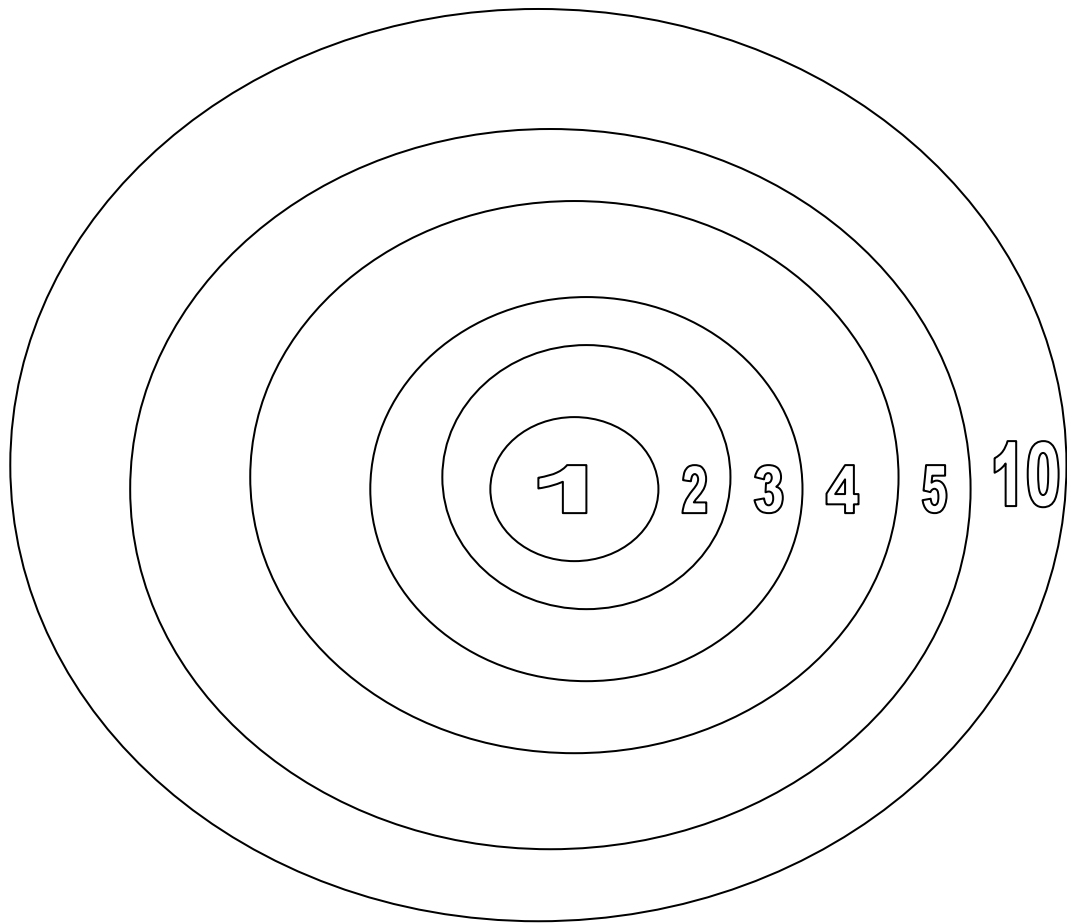

**2.ชุมชนเมืองเป็นชุมชนที่มีการใช้ที่ดิน
หลายชนิดมีการเดินทางท่องเที่ยวในนคร
(City or urban community) เป็นการ
ท่องเที่ยวเข้าไปในเขตชุมชนที่มีการใช้ที่ดิน
หนาแน่น ประชากรในชุมชนมีความ
หลากหลายต่างแบบ (Heterogeneous) ต่าง**

กับชนบทที่มีประชากรเป็นแบบเดียวกัน
(Homogeneous) นักท่องเที่ยวจะเข้าไป
ปะปนในชุมชนเมือง เป็นการท่องเที่ยวใน
นครที่ซับซ้อนในเขตชุมชนต่าง ๆ ดังนี้

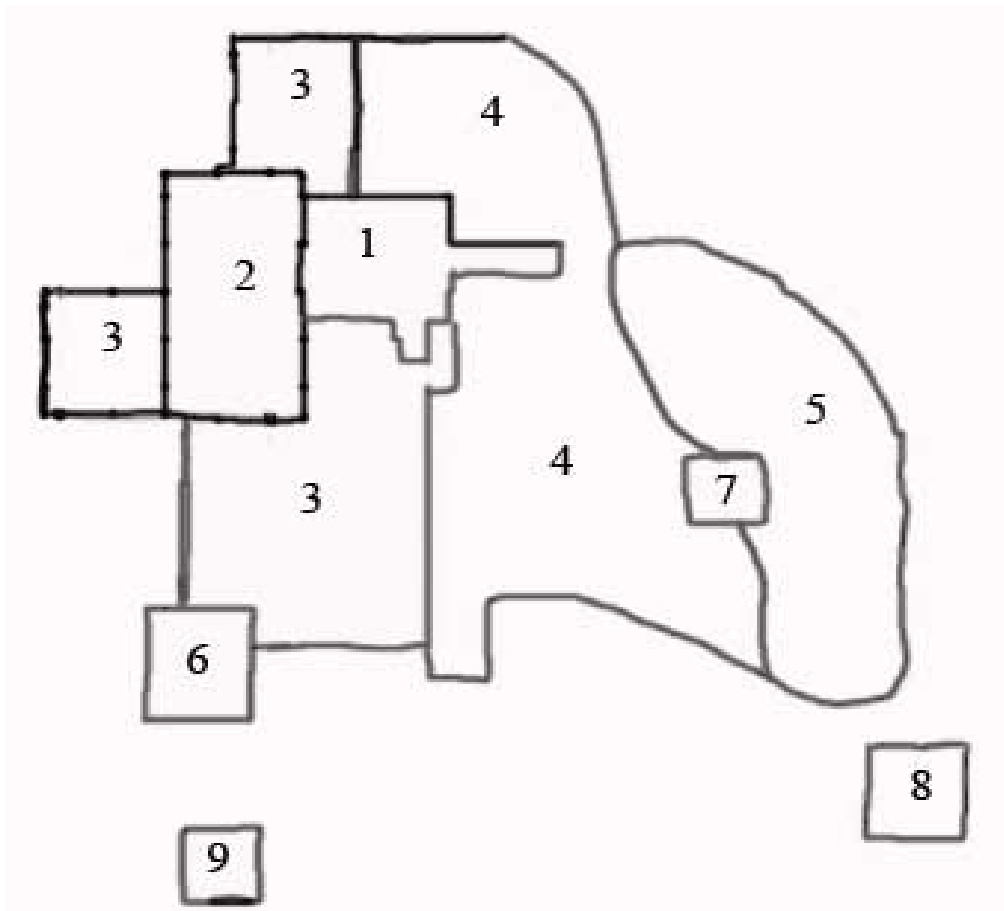
1.เขตธุรกิจใจกลางเมือง (Central
business district) เป็นเขตใจกลางเมืองที่
นักท่องเที่ยวเข้าไปซื้อของตามสถานธุรกิจ
ต่าง ๆ ในใจกลางเมือง เช่น ลักษณะการใช้
ที่ดินตามทฤษฎีวงแหวน (Concentric
zone theory) เขตที่หนึ่งเป็นเขตธุรกิจที่ไม่

แผนภูมิที่ 23 แสดงรูปแบบการใช้ที่ดิน
ทฤษฎีวงแหวน

มีครอบครัว เป็นชุมชนที่มีการใช้ที่ดิน
 สำหรับธุรกิจทุกชนิด เป็นชุมชนที่มีคน
 เดินทางท่องเที่ยวทางธุรกิจโดยเฉพาะช่วง
 ชั่วโมงเร่งด่วนตอนกลางวัน กลางคืนจะมี
 เฉพาะยาม

แผนภูมิที่ 24 แสดงรูปแบบการใช้ที่ดิน ทฤษฎีหลายจุดศูนย์กลาง

เฝ้าสำนักงาน นักท่องเที่ยวอาจท่องเที่ยวใน
ทฤษฎีการใช้ที่ดินแบบหลายจุดศูนย์กลาง
(Multicentric) พักในโรงแรมหรือ

ผู้ประกอบการที่พักรที่ป็นธุรกิจ เนื่องจากไม่
 มีครอบครัว (Non family area) อาศัยอยู่
 นักท่องเที่ยวจึงต้องเดินทางโดยใช้การ
 ขนส่งมวลชนหรือบริการรถเฉพาะแท็กซี่
 เดินทางกับการท่องเที่ยวแบบกลุ่ม
 (Packaged tours) เป็นบริการท่องเที่ยวที่
 รวมบริการทุกอย่างเข้าด้วยกัน เป็นส่วน
 ร่วมมือสนับสนุนการท่องเที่ยว
 นักท่องเที่ยวจะได้ซื้อของ เยี่ยมชมนครที่มี
 คนมากมายหลายกลุ่มเดินทางประกอบ
 ธุรกิจในช่วงตอนกลางวันหรือช่วงโมง
 เร่งด่วน แสดงวิถีชีวิตแบบนครเต็มไปด้วย
 สีสนของการทำงาน เป็นการท่องเที่ยวเชิง

วัฒนธรรมนคร ช่วงตอนเย็นประชาชนจะ
เดินทางกลับไปพักในเขตที่อยู่อาศัยในเขต
รอบนอกเมือง ศูนย์กลางนครจะมีแต่ตัว
อาคารและผู้ปฏิบัติหน้าที่เฝ้ายามช่วง
กลางคืนเป็นภาพนครอีกแบบหนึ่ง

นิวยอร์ก

2.เขตที่สองเขตห้องเช่าหรือเขตค้าส่ง
(Rooming house zone or wholesale) เป็น
เขตที่นักท่องเที่ยวจะได้ชมวิถีชีวิตแบบนคร
ที่มีการค้าส่งคือการค้าระหว่างผู้ผลิตกับคน

กลาง (Middleman) ประกอบด้วยโกดังหรือ
 คลังเก็บสินค้า (Warehouse) อาจมีผู้สร้าง
 ภาพยนตร์นำไปเป็นฉากสร้างภาพยนตร์
 นักท่องเที่ยวจะได้ชมวิถีชีวิตแบบชุมชน
 แออัด (Slum) ผู้คนที่ทำงานกับคลังสินค้า
 เป็นบรรยากาศการทำงานขนส่งกับการ
 ขนส่งเพื่อบรรทุกสินค้า เป็นเขตที่
 นักท่องเที่ยวจะได้พบการทำงานตลาดทั้ง
 วันและคืน ไม่มีการพักผ่อนหรือเขตผ่าน
 สภาพ (Transition area) หมายถึงเขตที่
 ประกอบไปด้วยผู้คนหลากหลายกลุ่มมา
 ทำงานในคลังสินค้า พร้อมกับระบบการ
 ขนส่งสินค้า มีท่าเรือ ท่ารถขนส่งสินค้า เป็น

บรรยายแตกต่างกับเขตที่ 1 ซึ่งเป็นเขต
 ธุรกิจใจกลางเมืองทำธุรกิจ (Business) ซื่อ
 ขายแลกเปลี่ยนสินค้ามากกว่าจะเป็นผู้ผลิต
 สินค้าแบบอุตสาหกรรม (Industrial) หรือ
 ผลิตสินค้าหัตถกรรม (Manufacture) เขต
 ห้างเช่าหมายถึงครอบครัวที่มีบ้านเพียง
 ห้องเดียว พ่อแม่ลูกอาศัยอยู่ในห้องเดียว
 เป็นครอบครัวยากจนพร้อมที่จะอพยพ
 ออกไปอยู่ในเขตอื่น เป็นเขตที่นักท่องเที่ยว
 อาจได้เห็นบรรยายกาศคนไร้บ้านมารวมกัน
 เป็นครอบครัวใหญ่ด้วย เป็นบรรยายกาศ
 ของพวกที่ชอบมารวมกลุ่มกันนอกบ้าน
 แม้ว่าจะมีบ้านเป็นของตนเอง

Dharavi slum Mumbai Kenya slum

แผนที่นครมุมไบ

3.เขตผู้อพยพหรือเขตผู้มีรายได้น้อย
 (Migrant or lower class zone) เป็นเขตที่มี
 ชนพื้นเมืองอพยพเข้ามาทำงานในนคร ทำ
 ให้มีบรรยากาศของประเพณีวัฒนธรรม
 เฉพาะถิ่นทั่วทุกสังคม นักท่องเที่ยวอาจเดิน
 ทางเข้ามาสัมผัสศึกษาชีวิตของคนพื้นเมือง
 ด้วยการซื้อเสื้อผ้า เครื่องประดับ อาหาร
 พื้นเมือง โดยที่ชนพื้นเมืองนำมาใช้ในนคร
 เป็นเขตที่เหมือนสังคมจำลอง (Simulation)
 หรือสังคมสาธิตประเพณีวัฒนธรรมชน
 พื้นเมืองทั่วทุกภูมิภาคในเขตเมืองใหญ่
 เหมือนกับหม้อหลอม (Melting pot) ของ
 วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม นอกจากนี้ยัง

เป็นเขตผู้รายได้น้อยมีรายได้จากค่าจ้าง
 (Wage) โดยไม่มีเงินเดือนประจำ (Salary)
 เป็นผู้มีวัฒนธรรมแบบชนบท เป็น
 บรรยากาสที่ไม่เน้นวัตถุวิสัย (Objective)
 เป็นบรรยากาสของจิตวิสัย (Subjective)
 ผู้คนจะมีความเอื้ออาทรมากกว่านครเขตอื่น
 เป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุอาจมีความ
 ประทับใจเนื่องจากเป็นบรรยากาสคล้ายกับ
 การเยี่ยมญาติ หรือการท่องเที่ยวเชิง
 วัฒนธรรมมากกว่า

4.เขตชนชั้นกลางหรือเขตผู้ทำงาน
 ประจำ (Middle class or workingman)
 เป็นเขตที่นักท่องเที่ยวจะได้พบกับ

บรรยากาศที่ประกอบไปด้วยครอบครัว
ชนชั้นกลางผู้ทำงานประจำมีรายได้เป็น
เงินเดือน มีเทคโนโลยีเครื่องอำนวยความสะดวก
สะดวกภายในบ้านครอบครัวเดี่ยว (Nuclear
family) เป็นวัฒนธรรมที่พบทั่วไปในนคร

ครอบครัวเดี่ยว

กลางวันจะออกเดินทางไปทำงานในเขต
ธุรกิจ นักท่องเที่ยวอาจพบกับบรรยากาศ
ผู้คนว่างเปล่าในช่วงตอนกลางวัน แต่เมื่อ
หลังจากชั่วโมงทำงานก็จะเห็นผู้คนกลับมา
อยู่บ้านในช่วงตอนกลางคืน วัฒนธรรมการ
แต่งกายของชนชั้นกลางจะเป็นเครื่องแบบ
มีวัฒนธรรมการทำงานแบบระบบราชการ
(Bureaucracy) มีชั่วโมงการทำงาน
พฤติกรรมการทำงานคล้ายกันเป็น
วัฒนธรรมที่พบทั่วไปในนคร

www.shutterstock.com · 10566811

House and Townhouse

5.เขตชนชั้นสูงหรือเขตบ้านชุด (High class or apartment) เป็นเขตที่อยู่อาศัยของคนชั้นสูงที่อยู่ในเขตห่างจากชนชั้นกลาง ชนชั้นสูงมีวัฒนธรรมการทำงานที่นักท่องเที่ยวจะได้พบกับวัฒนธรรมการทำงานชนชั้นสูงในฐานะผู้บริหารระดับสูงที่แตกต่างกับผู้บริหารระดับกลางหรือผู้ปฏิบัติในชนชั้นกลาง เช่น ชั่วโมงการทำงานแตกต่างกัน บริเวณที่พักอาศัยของชนชั้นสูงประกอบด้วยเครื่องอำนวยความสะดวก

มากมาย เช่น รถรับส่งเฉพาะ ที่พักออาศัยที่มี
 พนักงานต้อนรับใส่เครื่องแบบเฉพาะ มี
 ประเพณีการบริการเฉพาะที่พักออาศัย ลาน
 จอดรถ จอดเครื่องส่วนตัว ห้องประชุม
 ห้องออกกำลังกาย ส่วนตัว ที่พักออาศัยของ
 ชนชั้นสูงกลายเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวทั่ว
 โลกที่ต้องการเข้าเยี่ยมชมวิถีชีวิตส่วนตัว
 ของชนชั้นสูงทุกด้าน เช่น อาหาร เสื้อผ้า
 บริเวณบ้านพัก เครื่องมือเครื่องใช้ส่วนตัว
 ของครอบครัวชนชั้นสูงเป็นสิ่งดึงดูดใจของ
 นักท่องเที่ยว บางแห่งอาจจัดทำเป็น
 พิพิธภัณฑ์ หรือเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชม
 บางเวลาที่เจ้าของทรัพย์สินเปิดโอกาสให้เข้า

ชมเป็นต้น ชนชั้นสูงอาจสร้างภาพลักษณ์
 โดยการสร้างภาพยนตร์แนะนำบ้าน และวิถี
 ชีวิต หรืออาจแสดงเป็นนิตยสารในบาง
 โอกาสเป็นสื่อให้นักท่องเที่ยวหาความรู้ก่อน
 เดินทางเข้าเยี่ยมชมก็เป็นได้

6.เขตอุตสาหกรรมหนัก (Heavy
 industrial) เป็นเขตที่มีการผลิตสินค้าด้วย
 เครื่องจักร เป็นการผลิตจำนวนมาก
 นักท่องเที่ยวจะได้ชมวิถีชีวิตของ
 คนงานในโรงงานทำงานเป็นช่วงกะ เขต
 อุตสาหกรรมหนักจะทำงานเกี่ยวกับงานที่มี
 การปลดปล่อยสูง มีมลภาวะมาก ส่วนใหญ่
 จะเป็นชุมชนที่มีอัตราส่วนทางเพศ (Sex

ratio) สูงคือมีอัตราส่วนผู้ขายสูงมากกว่า
 ผู้หญิง วัฒนธรรมการทำงานประกอบด้วย
 ระบบเทคโนโลยีที่ป้องกันอันตรายมากมาย
 นักท่องเที่ยวที่เข้าเยี่ยมชมจะต้องปฏิบัติตัว
 ตามกฎระเบียบของโรงงานอย่างเคร่งครัด
 เพื่อป้องกันอันตรายขณะเข้าเยี่ยมชม
 โรงงาน ขณะที่คนงานปฏิบัติงานผลิตสินค้า
 ส่งไปที่อื่น นักท่องเที่ยวจะมีความรู้เกี่ยวกับ
 อันตรายจากสารเคมี อันตรายจากการใช้
 ผลิตภัณฑ์ที่ไม่ถูกต้อง เป็นการท่องเที่ยวแบบ
 นครที่นักท่องเที่ยวจะได้ความรู้เกี่ยวกับ
 ผลิตภัณฑ์สินค้าที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูง
 ด้วย

เขตอุตสาหกรรมหนัก

ตารางแสดง นครที่มีมลภาวะ 10 ลำดับในโลก ปี ค.ศ.2009

ลำดับที่	นคร	ประเทศ	ผลกระทบต่อ ประชากร	สารพิษ	แหล่งสารพิษ
1	Linfen	จีน	3,000,000	ถ่านหินและสิ่ง แขวนลอย	ยานยนต์และ อุตสาหกรรม
2	Tianying	จีน	1,400,000	ตะกั่วและโลหะ หนักอื่น ๆ	เหมืองแร่ และ กระบวนการ
3	Sukinda	อินเดีย	2,600,000	โครเมียมและ โลหะหนักอื่น	เหมือง โครเมียม
4	Vapi	อินเดีย	71,000	สารเคมีและ โลหะหนัก	นิคม อุตสาหกรรม
5	La Oroya	เปรู	35,000	ตะกั่ว ทองแดง สังกะสี และซัลเฟอร์ได ออกไซด์	เหมืองโลหะ หนักและ กระบวนการ
6	Dzerzhinsk	รัสเซีย	300,000	สารเคมีและแก๊ส	การผลิต อาวุธเคมี ในช่วง สงครามเย็น
7	Norilsk	รัสเซีย	134,000	อากาศเสีย สิ่ง แขวนลอย ซัลเฟอร์ได ออกไซด์	เหมืองนิกเกิล และโลหะ

8	Chernobyl	ยูเครน	5,500,000	กัมมันตรังสี	โรงงานนิวเคลียร์
9	Sumgayit	อาร์เซอร์ไบจัน	275,000	สารอินทรีย์เคมี น้ำมันและโลหะหนัก	อุตสาหกรรมและปิโตรเคมี
10	Kabwe	แซมเบีย	255,000	ตะกั่วและแคดเมียม	เหมืองตะกั่ว

แหล่งข้อมูล : <http://www.time.com> เข้าถึงเมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2552

หมอกควันเหนือเมือง Linfen

แผนที่เมือง Tianying

สตรีเมือง Sukinda กำลังตักน้ำที่มีโครเมียม หน่วยgreenpeace กำลังเก็บตัวอย่างโลหะหนักที่ปล่อยลงแม่น้ำที่ Vapi

การปล่อยสารพิษที่ La Oroya

โรงงานที่ Dzerzhinsk

ควันจากเหมืองนิกเกิลที่ Norilsk

บ้านร้างที่ Chernobyl

เขตอุตสาหกรรมที่ Sumgayit

เด็กหนุ่มหาโลหะบริเวณโรงงานที่ Kabwe

7.เขตธุรกิจรอบนอก (Outline business) เป็นเขตธุรกิจขนาดเล็กและปานกลาง (Small and medium enterprise) ที่เกิดขึ้นใหม่ นักท่องเที่ยวจะได้พบบรรยากาศเขตธุรกิจรอบนอกเมืองที่เกิดจากผู้ประกอบการขนาดเล็กและขนาดปานกลางใหม่ที่แตกต่างกับเขตที่ 1 ซึ่งเป็นเขตธุรกิจเก่าใจกลางเมืองและเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีประวัติการประกอบการยาวนาน

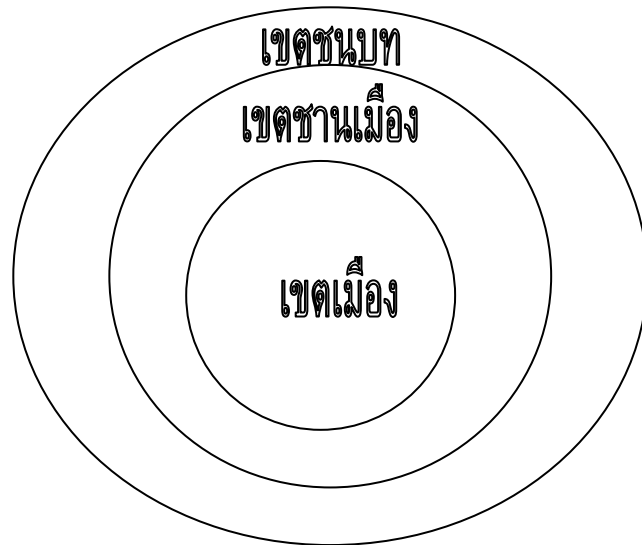
ต่างกับธุรกิจขนาดเล็กและปานกลาง ซึ่ง
 ผู้ประกอบการผลิตสินค้าและบริการใหม่
 นักท่องเที่ยวจะได้ชมแนวโน้มนำธุรกิจ
 ชุมชนแบบใหม่ ที่แตกต่างกับธุรกิจแบบเก่า
 ที่ผู้คนพบเห็นโดยทั่วไป ธุรกิจขนาดเล็ก
 และปานกลางเกิดจากความคิดริเริ่ม
 สร้างสรรค์ของชนชั้นกลางและชนชั้นสูงที่
 ต้องการประกอบการธุรกิจแบบใหม่ที่ไม่
 ซ้ำซากจำเจเหมือนธุรกิจแบบเก่าขนาดใหญ่
 ที่พบอยู่ทั่วไป นักท่องเที่ยวจะได้ร่วม
 เดินทางจินตนาการไปกับธุรกิจขนาดเล็ก
 และปานกลางในเขตนี้

เขตหัตถกรรม (manufacture)

8.เขตที่อยู่อาศัยรอบนอกเมืองหรือชานเมือง (Suburban area) เป็นเขตกึ่งเมืองและชนบท ทำให้นักท่องเที่ยวได้พบกับเขตสีเขียว (Green zone) ในเขตนครบริรักษ์

แผนภูมิที่ 25 แสดงความสัมพันธ์ชุมชนชนบท ชานเมืองและเมือง

จะเป็นกิ่งชนบท มีการสร้างบ้านเรือน
 โรงเรียน วัด ตลาดบริการในชุมชนหรือกับ
 สถานการณ์จำลองหมู่บ้านไว้ในเมือง
 นักท่องเที่ยววนครอาจได้พบกับบรรยากาศ
 แบบชนบทในเขตนี้ ซึ่งจะมีลักษณะเป็น
 ธรรมชาติมากกว่าเขตอื่น คนในชุมชนอาจ
 จัดสถานที่จอดรถ บริการร้านขายของที่

ระลึกให้นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมเยียนใน
 ช่วงเวลาสั้นที่มีโอกาสมาเยี่ยมชม ในกรณีที่
 นักท่องเที่ยวไม่มีโอกาสไปท่องเที่ยวชม
 ธรรมชาติที่อยู่ห่างไกลซึ่งต้องใช้เวลา
 เดินทาง มีค่าใช้จ่ายมากขึ้น

9.เขตอุตสาหกรรมชานเมือง (Estate)
 หรือเป็นนิคมอุตสาหกรรม เป็นเขตที่
 ออกแบบเป็นนิคมอุตสาหกรรมโดยเฉพาะ
 ประกอบด้วยเขตโรงงาน ที่ทำงาน โรงงาน
 บำบัดน้ำเสีย ที่พักคนงาน ตลาด ศูนย์กลาง
 ทางสังคม วัด โรงเรียน เป็นการออกแบบ
 ชุมชนที่แตกต่างกับชุมชนแบบอื่น
 นักท่องเที่ยวอาจเข้าเยี่ยมชมการออกแบบ

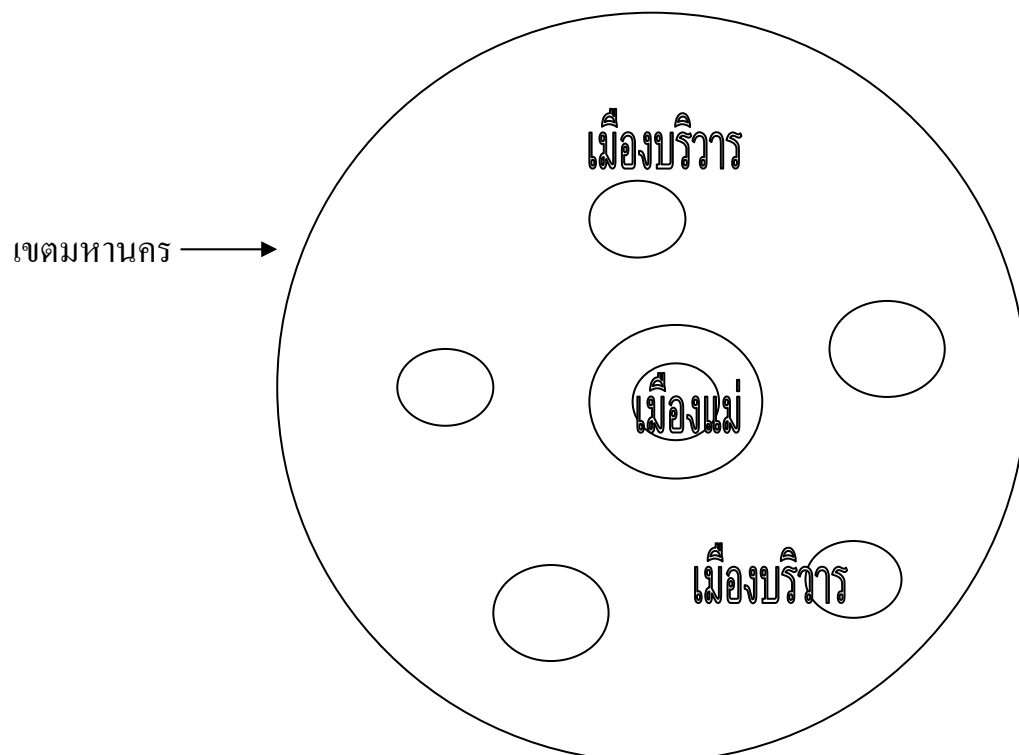
ชุมชนส่วนที่เป็นบ้านพักอาศัย ระบบความ
 ปลอดภัย ระบบการกำจัดของเสีย ระบบ
 ศูนย์กลางทางสังคมที่ออกแบบสำหรับ
 บริการชุมชนในนิคมอุตสาหกรรม ระบบ
 สาธารณูปโภคที่ออกแบบเฉพาะ รวมทั้งการ
 คมนาคมขนส่งทางบก ทางน้ำหรือทางอากาศ
 ออกแบบมาเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาและ
 เข้าใจระบบการทำงานของนิคม
 อุตสาหกรรมสมัยใหม่อย่างแท้จริง เป็นการ
 ออกแบบให้คนในชุมชนทำงานอยู่ใน
 โรงงานที่มีความปลอดภัยร่วมกับครอบครัว
 นักท่องเที่ยวจะได้ชมวิธีการออกแบบชุมชน
 ที่วิศวกร สถาปนิกชุมชนออกแบบเป็น

ชุมชนแบบใหม่ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะไม่
เหมือนกับชุมชนที่อื่น

แผนภูมิที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง

เมืองหลักและเมืองบริวารเขตมหานคร

แผนภูมิ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเมืองหลักและเมืองบริวารเขตมหานคร

10.เขตชานเมืองเข้าไปยืนกลับ

(Commuter) เป็นเขตชนบทรอบนอกเมือง
ที่เคยเป็นเมืองบริวาร(Satellites)มาก่อน

เขตชานเมืองเข้าไปเย็นกลับได้รับการผนวก
ให้เป็นปริมณฑลกับเมืองแม่ (Metropolis)
กลายเป็นเขตมหานคร (Metropolitan
area) นักท่องเที่ยว

เที่ยวจะได้ชมบรรยากาศแบบชนบทเป็น
เขตเฉพาะที่ต้องมาทำงานในเมือง หรือมา
ซื้อสินค้าในเมืองเป็นประจำ แต่มีชีวิตแยก
ออกจากเมือง นักท่องเที่ยวจะได้เข้าชม
บรรยากาศชนบทที่ใกล้เมืองออกแบบหนึ่งที่
แตกต่างกับชุมชนที่อยู่อาศัยชานเมืองใน
ช่วงเวลาสั้น

สังคมวิทยาการท่องเที่ยวและชุมชน
แสดงให้เห็นวิถีชีวิตที่หลากหลายแตกต่าง

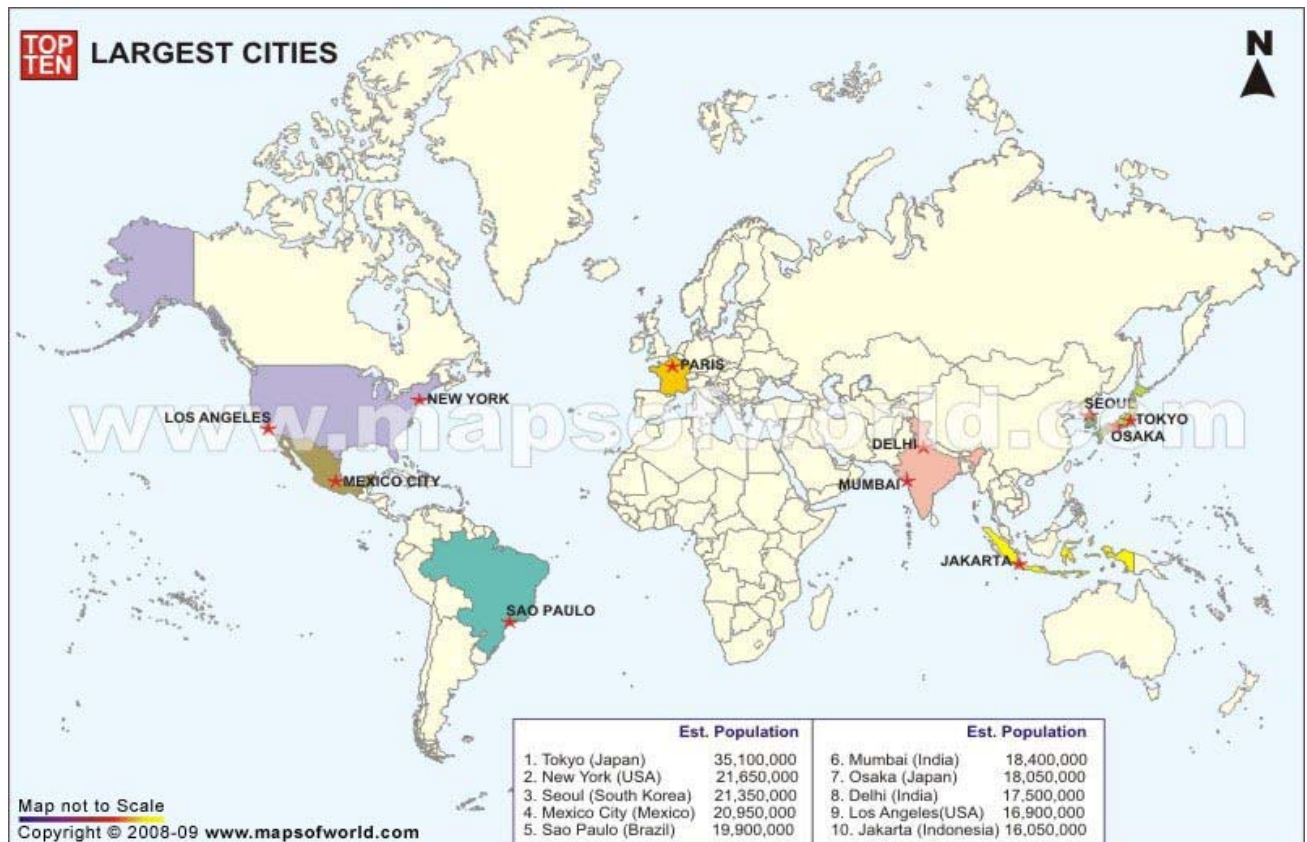
ระหว่างชุมชนชนบทและเมือง เปรียบเทียบ ด้านกายภาพ ภูมิศาสตร์ สังคมและ วัฒนธรรม สะท้อนให้เห็นคุณภาพชีวิตที่ แท้จริงของชุมชนโลกยุคปัจจุบัน

ตารางแสดงนครใหญ่ในโลก 10 อันดับ จำแนกตามประเทศและขนาดประชากร ปี ค.ศ. 2009

นคร (Cities)	ประเทศ(Country)	ประชากร(Estimated Population)
โตเกียว	ญี่ปุ่น	35,100,000
นิวยอร์ก	สหรัฐอเมริกา	21,650,000
เซอูล	เกาหลีใต้	21,350,000
เม็กซิโก ซิตี้	เม็กซิโก	20,950,000
เซา เปาโล	บราซิล	19,900,000
มุมไบ	อินเดีย	18,400,000
โอซาก้า	ญี่ปุ่น	18,050,000
เดลี	อินเดีย	17,500,000
ลอสแอนเจลิส	สหรัฐอเมริกา	16,900,000
จาร์กาต้า	อินโดนีเซีย	16,050,000

แหล่งข้อมูล: <http://www.mapsofworld.com> เข้าถึงเมื่อวันที่ 27

มีนาคม 2552

ตารางแสดง 10 นครในโลกที่มีผู้อยากไปเที่ยว ปี 2007

ลำดับที่	นคร	ประเทศ
1	ซิดนีย์	ออสเตรเลีย
2	ซาน ฟรานซิสโก	สหรัฐอเมริกา
3	ฟลอเรนซ์	อิตาลี

4	เคป ทาวส์	แอฟริกาใต้
5	โรม	อิตาลี
6	กรุงเทพ ฯ	ไทย
7	นิวยอร์ก	สหรัฐอเมริกา
8	บูโนส ไอเรส	บราซิล
9	ดามัสกัส	ซีเรีย
9	Charleston, South Carolina	สหรัฐอเมริกา

แหล่งข้อมูล : <http://www.newsday.com> เข้าถึงเมื่อวันที่ 27
มีนาคม 2552

แผนที่แสดงที่ตั้งของนครต่าง ๆ ในโลก

แหล่งข้อมูล : <http://www.mapsofworld.com> เข้าถึงเมื่อวันที่
2 เมษายน 2552

